

„Гарачае сэрца“.

(3 жыцця М. Багдановіча).

Дагэтуль аб жыцці Максіма Багдановіча ў нас ня было правільных вестак і фактаў. Гаварылася і пісалася памылкова настолькі, што нават імя бацькі пісьменьніка пэўна ня ўзналі, завучы яго то Аляксандрам, то іначай.

І таму хочацца даць хоць больш цэнныя факты жыццяпісу нашага пісьменьніка.

Максім Багдановіч радзіўся ў Менску тады, калі бацька яго, Адам Юравіч, быў загадчыкам 1-га прыходзкага вучылішча, каля Траецкае гары. Дом, дзе месцілася вучылішча гэтае і кватэра загадчыка — вучыцеля і дагэтуль стаіць на б. Аляксандраўскай вуліцы, толькі заслонены другім домам, пабудаваным фасадам уздоўж вуліцы. Калі Менская група народавольцаў распалася і Адаму Багдановічу, аднаму з найбольш актыўных членаў групы, прыйшлося мяняць месца службы, ён пераехаў на працу ў Горадню, вывезшы туды грудным дзіцём Максіма. Але нядоўга давялося сямі Багдановічаў пражыць там, і яшчэ пяцігадовым хлопчыкам, разам з бацькамі, Максім пападае ў Ніжні-Ноўгарад. Матка пісьменьніка памёрла ад сухотаў (ад маткі ўнаследоваў гэтую хваробу наш Максім) і пахована ў Горадні. Шасціх гадоў маленькі Максім знаёміцца з граматаю, падвучваецца дома і паступае ў казённую гімназію.

У звязку з пераездам Багдановічаў у Яраслаўль Максім шасціх класавым гімназістам пападае ў тамашнюю гімназію, у ёй жа канчае курс і робіцца студэнтам юрыдычнага ліцэю. Матар’яльны бок жыцця Багдановічаў змушаў гэта, хоць малады поэт, асаблівай ахвоты быць юрыстам ня меў.

Паездкі 1915 г. у Вільню і 1917 г. у Менск далі магчымасць пісьменьніку ня толькі ўбачыць бацькаўшчыну, але й акунца ў настроі і вынікі адраджэнцаў — кага руху ў Беларусі. Яшчэ гімназістам, атрымаўшы ад хрысціонай маткі выпадкам некалькі нумароў «Нашае Долі», Максім запальваецца ахвотай пісаць пабеларуску, і хутка мы ўжо бачым яго супрацоўнікам «Нашае Нівы». Ад бацькі этнограф і выдатнага знаўцы беларускай народнай слаvesнасці — ён вучыцца першым беларускім словам па народных творах (напрыклад, запісах ба-

ек і іншага сваёй бабкі, ад якой запісваў гэта і перадаваў Шэйну ля яго працы бацька пісьменьніка) мацуе і дакей сваю веду роднай мовы Максім і побач з вершамі на расейскай мове пачынае пісаць свае першыя беларускія вершы, яшчэ так багатыя русіфізмамі.

Здароўе змушае яго лячыцца ў Белябеі Уфымскае губэрні на кумысе, але сухоты даюць сябе адчуваць і ў 1915 г. поэт едзе першы раз у Крым, дзе каля Сымфэропаля (у тае званым Старым Крыму) ён прабыў канец лета і пачатак восені і добра там направиўся.

Калі быў скончаны ліцей, Максім паляцеў на Беларусь у Менск, дзе яго прынялі зараз жа сакратаром Прадуктовае Камісіі Губарскага Земства, работа ў якой была нятруднай, і пісьменьнік з галавою акунуўся ў ровную беларускую культурную і грамадзянска-палітычную работу. У ёй ён гарэў і на канец прыйшлося ўспоміць ішоў аб яго здароўі, бо сухотная тэмпература, кашаль, пот па начах і агульная слабасць гаварылі аб небяспецы.

У марце 1917 г. Максіма Багдановіча мянчане выправілі ў Крым.

Ён паехаў у Ялту, няўдала ўзяў сабой каля самага мора, а не на ўзгор’і, дзе больш пануе сонца, здароўе скабее, два разы ідзе моцна з горка кроў. Бацька таксама быў у Крыме, але сын ня пісаў яму аб сваім дрэнным здароўі, крэйся і бацька даведаўся аб сьмерці сына толькі праз Яраслаўль, куды тэлеграфавала гаспадыня кватэры дома № 8 па Мікалаеўскай вуліцы ў Ялце, дзе жыў і 12 мая 1917 г. памёр Максім.

Прыехаў Адам Юравіч у Ялту ўжо, калі пахавалі сына, сабраў усё што знайшоў з рукапісаў сына, і вярнуўся ў Яраслаўль, дзе, як мы ўжо пісалі, яму прыйшлося пры пажары Яраслаўля так шчасліва захаваць тое, што пісаў бег, пары памёршы (усяго 25 гадоў жыцця) талентавы сын — пісьменьнік.

Яраслаўская расейская прэса («Голас» і др.) змясцілі ўспамінальныя артыкулы аб сваім супрацоўніку Максіме Багдановічу, нашым выдатным поэце, здольным публіцысцэ і грамадзяніне, якога варта празваць «гарачым сэрцам».

Яз. Дыла.